

הלכתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

תוכן עניינים

- 2..... א. קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלין בהן
- 3..... ב. (ואם עלו לא ירדו).....
- 3..... ג. ירדו ... לא יעלו.....
- 3..... ד. מה עופות שאין המום פוסל בהן.....
- 4..... ה. זמן פוסל בהן.....
- 5..... ו. לעופות שכן אין הזר כשר בהן.....
- 6..... הדרן עלך פרת חטאת וסליקא לה מסכת זבחים.....
- 6..... הדרן עלך מסכת זבחים והדרך עלן.....

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

דף קכ.

א. קדשי קדשים ששחטן בדרום מועלין בהן

כבר התבאר לעיל דף סז. שקדשי מזבח¹ שנפסלו בדברים שיפסלו בהן הקרבנות, למרות שאם עלו לא ירדו כיון שאינם קרבים לכתחילה², אין מועלין בהן אלא מדברי סופרים³.

כיצד קדשי קדשים שנפסלו קודם שיגיע הדם למזבח כהלכתן, כגון ששחטן בדרום אף על פי שקיבל בצפון, או ששחטן בצפון וקיבל בדרום, או ששחט ביום זורק בלילה, או ששחט בלילה וזרק ביום, או שעשאן במחשבת הזמן או במחשבת המקום, או שקיבלו הפסולין את דמן אף על פי שזרקוהו כשרים, או שזרקוהו פסולין אף על פי שקיבלוהו כשרים, או שיצא הדם

¹ רמב"ם הלכות מעילה פרק ג הלכה א ועיי"ש גבי קדשי מזבח שמתו ועיי"ש באחרונים בדין קדשי בדק הבית
² הכ"מ הביא מחלוקת דרבה ורב יוסף בריש מעילה בשחטן בדרום דרבה סובר דאם עלו לא ירדו, ופריך לרבה ממתני' דתנן מועלין בהם ומשני לרבה מאי מועלין מדרבנן, וא"כ לרב יוסף מועלין דאוריתא, וכיון דאסיקנא דרבה בתיובתא, וא"כ אמאי כתב הרמב"ם דמועלין מד"ס, וכתב הכ"מ דהא דאמר רב יוסף אם עלו לא ירדו הא אמר שם דהוא אליבא דר"ש אבל לר' יהודה אם עלו ירדו, וכיון דקיי"ל כר' יהודה לכן אין מועלין אלא מד"ס, עכ"ד, ודבריו תמוהים דהא פסק הרמב"ם בפ"ג מה' פסוה"מ הל' ז' דשחטן בדרום אם עלו לא ירדו אף דפסק כר' יהודה בנשחטה בלילה או נשפך דמה או יצאת אם עלתה תרד. אבהא"ז שם, ועיי"ש מה שתי', וכן הקשה בלח"מ פסולי המוקדשין פרק ג הלכה ז וכתב שם "לכך נ"ל לומר דסובר רבינו ז"ל דכשתירצו בנמ' מאי מועלין מדרבנן אליבא דכולהו קאמר והמתרין גלה לו פירוש המשנה למקשה ואומר לו אינו כמו שאתה סבור דלמ"ד לא ירדו הוי מדאורייתא דלכולי עלמא הוי מעילה מדרבנן דוקא אפילו אם עלו לא ירדו כיון דאינם יכולים לעלות לכתחילה אין מועלים בהם דבר תורה" ועיין הר המוריה שהוסיף וי"ל דרבינו ס"ל כי לפי מאי דמסקינן בשם רבה דקדשי קדשים ששחטן בדרום דאין מועלין בה רק מדרבנן אה"נ דבכל הפסולים אין מועלין בהן רק מדרבנן דבהדא מחתא מחתינהו כל הנך פסולין במשנה ומשמע דהמעילה דכל הנך כולהו מדרבנן ועוד יש להביא ראיה קצת לסברתו מהא דכתבו התוס' בזבחים ס"ז א' ד"ה והרי וכו' שכתב שם דק"ו דר"א הוא מדרבנן אלמא דה"ה דעולת העוף שעשאה למטה כמעשה הטאת לשם הטאת דמועלין בה מדרבנן יעו"ש היטב והבן והא התם אין מטמא בבית הבליעה וא"כ אם עלו לא ירדו ומ"מ אין מועלין בהן רק מדרבנן דליכא למימר דגמר ק"ו דלמעול מן התורה א"כ איך מייתי ראיה ממעילה דרבנן למעילה דאורייתא.

³ במה דברים אמורים בשלא היה להן שעת היתר לאכילת כהנים, אבל אם היה לקדשי קדשים הנאכלים שעת היתר ואחר כך נפסלו ונאסרו באכילה הואיל והותרו שעה אחת אין מועלין באותו דבר שהיה ראוי לאכילה. כיצד אם הגיע הדם למזבח כמצותו ואחר כך לן הבשר או האימורין, או שנממא הבשר או האימורין, או שיצא הבשר או האימורין לחוץ, או שיצא מקצת הבשר קודם זריקת דמים, בכל אלו וכיוצא בהן אין מועלין בשאר בשרן שהרי היה לו שעת היתר לאכילה כמו שביארנו. שם ברמב"ם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

והבשר כולו קודם זריקת הדם, או שלן הדם, בכל אלו מועלין בכולן לעולם שהרי לא היה להן שעת היתר.

ב. (ואם עלו לא ירדו)

כבר התבאר לעיל דף כז. ודרף פד. שקדשי קדשים⁴ שנשחטו בדרום או שנתקבל דמם בדרום⁵, אף על פי שכל אלו פסולים, אם עלו לראש המזבח לא ירדו. וי"א⁶ שקדשי קדשים שנשחטו בדרום אם עלו ירדו, ויש מחלקים⁷ אם משלה בהן האור לא ירדו, ואם לא משלה בהן האור ירדו.

ג. ירדו... לא יעלו

עוד התבאר שם דף פד: הכלל כל שפיסולו בקודש⁸, הקדש מקבלו⁹, וכשם שאם עלו לא ירדו כך אם ירדו לא יעלו שנייה שהרי פסולין הם.

דף קכ:

ד. מה עופות שאין המום פוסל בהן

⁴ רמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פרק יד הלכה ז
⁵ בכס"מ כתב יש לתמוה דבריש מעילה (דף ב') גבי קדשי קדשים ששחטן בדרום וקיבל דמן בצפון בצפון וקיבל דמן בדרום אליבא דר' יהודה לא תיבעי לך דכ"ע לא פליגי שאם עלו ירדו. ורבינו שפסק בסמוך כר' יהודה ה"ל לפסוק כאן שאם עלו ירדו ושמא נוסחא אחרת היתה לרבינו בזה. ובלח"מ כתב "נ"ל דרבינו ז"ל סובר דפליגי אסוגיא דמעילה סוגיא דפ"ב דזבחים וסוגיא דפ"ב כל הפסולין ורבינו ז"ל נ"ל דסובר דפליגי סוגיי אהרדי ואית לן למפסק כתרי סוגיי לגבי חדא דהיינו ההיא דמעילה ואית לן כסוגיי דפ"ב דזבחים ודפ"ב כל הפסולין דאית להו דר' יהודה לא פליגי בניתנין למעלה שנתנן למטה". עיי"ש מה שהאריך

⁶ דעת רש"י

⁷ דעת תוס' עיין ערוה"ש שם כא

⁸ רמב"ם שם הלכה ח

⁹ לכאורה משמע להלן פ"ד א' דזה לדברי ר"ש יעו"ש וא"כ רבינו שפסק בדברי ר"י בהלכה ו' לא הו"ל להביא זה הכלל ועיי"ש ב' אולם בתו"כ פרשת צו פ"א וזבחים כ"ז ב' ובגדה מ' ב' משמע לכאורה דר"י ג"כ ס"ל זה הכלל רק דממעט הני תלת דסעיף ו' ועי' בזבחים פ"ט ויש ליישב דגם ר"י ע"כ ס"ל האי כללא והכי משמע בתוס' ס"ח א' ושם כ"ה א' ובמנחות י' ב' יעו"ש והא דקאמר ור"י יליף מעמיה מפני מה לן בדם וכו' היינו לומר שממעט זה הוא פסולו בקדש מיקרי והבן ופשוט. הר המוריה שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

כבר התבאר קדושין דף כד: ולעיל דף קטז. שאין המומין¹⁰ פוסלין בקרבן הבא מן העוף, וכן אחד הזכר ואחד הנקבה קרבים בעוף שלא נאמר (ויקרא כב פסוק יט) תמים זכר אלא בבהמה בלבד¹¹.

בד"א במומין קטנים אבל עוף שיבש גפול¹², או נסמית עינו¹³, או נקטעה הגול, אסור לגבי המזבח שאין מקריבין חסר כלל, וכן אם נולד בו אחת מן הטריפות שאוסרין אותה באכילה הרי זה נפסל לקרבן.

ה. זמן פוסל בהן

כבר התבאר לעיל דף מב: ומג. שכל קרבן שנתפגל¹⁴ במחשבת הזמן כמו שהתבאר, כל האוכל ממנו כזית במזיד חייב כרת. שנאמר (ויקרא ז פסוק יח) והנפש האכלת ממנו עונה תשא. ואם התרו בו לוקה¹⁵. ואם אכל ממנו בשגגה מביא חטאת קבועה¹⁶.

¹⁰ רמב"ם הלכות איסורי מזבח פרק ג הלכה א

¹¹ ויש מהגדולים שהקשו, הא בויקרא הני קראי דבקר וצאן ועוף ובבקר וצאן כתיבי: זכר תמים, דמזה דרשינן דאין תמות וזכרות בעופות, הא כתיבי: ואם מן הצאן ואם מן העוף, ובצאן אמרינן בת"כ וי"ו מוסיף על עניין ראשון ולמדין זה מזה, וכן הוא בזבחים (מח, א), וא"כ למה לא נאמר גם בעוף וי"ו מוסיף על עניין ראשון וילמד עוף מבקר וצאן שיהא נזהג בו תמות וזכרות (מזרחי ומל"מ), ומאד מרחו בזה. אמנם באמת אין זו קושיא כלל, דוודאי אם מיעוש זה הוה ילפינן מקראי דויקרא הוה אמרינן כן, ועוד דאי מקראי דויקרא הו"ל לומר זכרות ותמות דבויקרא כתיבי: זכר תמים. אבל באמת למדנו זה מקרא דאמור, דכתיב שם: לרצנכם תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים, ומזה למדנו תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעוף. וכך מפורש בת"כ פ' ויקרא, וז"ל הת"כ שם (פרשה ו): מן העוף, ולא כל העוף, לפי שנאמר: תמים זכר בבקר בכשבים ובעזים, תמות וזכרות וכו', יכול אף שיבש גפו וכו', ת"ל: מן העוף, ולא כל העוף, וכן פירש"י בקדושין שם. וא"כ לא שייך לומר בויקרא וי"ו מוסיף וכו', כיון דבפ' אמור נתמעטו מתמות וזכרות. ערוה"ש העתיד איסורי מזבח נג א – ג

¹² לא נתבאר לנו בהך דיבשה גפה כמה הוא שיעור היבשות, ומסתברא דהוה כיבשות אוזן בכור, דתנן ר"פ על אלו מומין דהיבשות הוא שאם תנקב אינו מוציא דם, וכן נ"ל דיבש גפה לא מקרי אלא הפרק הסמוך לגוף, דהפרק הראשון הא אין בו בשר שיש בזה ממש ואינו עיקר האבר. ערוה"ש העתיד שם ד

¹³ עיין ערוה"ש העתיד שם שכתב דלדעת תוס' היינו שנחטמה דסתם נסמית אינו מחוסר אבר אבל כתב שלדעת רש"י יש בו איסור משום הקריבהו נא לפחתך.

¹⁴ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק יח הלכה ו

¹⁵ ונראה דאם אחד אכל כזית בשר קודם זריקה והתרו בו למלקות, אין לוקין כיון דעדיין אינו פיגול, אף דאחר כך נעשה פיגול הוי ליה התראת ספק, ואף להאומרים דאמרינן איגלאי מילתא למפרע עיין בסוגיא דמופלא הסמוך לאיש [גדה מ"ו ע"ב ובתוס' יבמות פ' ע"א ד"ה נעשה], מ"מ אפשר דכאן אינו נעשה פיגול למפרע כלל רק אחר זריקה. (מנחת חינוך מצוה קמד אות ה).

¹⁶ וכבר פירשנו שקרבן שאינו עולה ויורד לפי עניות ועושר נקרא קבוע. (חינוך מצוה קמד).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי

מסנת זבחים

אין חייבין¹⁷ כרת ומלקות אלא על אכילת דברים שהותרו בין לאדם בין למזבח. אבל אם אכל מן המתיר עצמו אינו חייב כרת אלא לוקה כאוכל פסולי המוקדשין שאין בהם פיגול.

כיצד, זבח שנתפגל האוכל כזית מבשרו או מאימוריו או מבשר העולה חייב כרת. אבל אם אכל כזית מן הדם אינו חייב עליו משום פיגול, שהדם מתיר את האימורין ליקרב למזבח והאימורין מתירין את הבשר לאדם¹⁸. וכן דם העולה מתיר בשרה למזבח ודם הטאת העוף מתיר בשרה לכהנים ודם עולת העוף מתיר בשרה למזבח.

ו. לעופות שכן אין הזר כשר בהן

כבר התבאר לעיל דף סו: שכל הפסולין¹⁹ לעבודה שמלקו מליקתן פסולה, ואף על פי שאותו העוף פסול אינו כנבלת העוף המהור לטומאה²⁰. וכן כל אלו העופות²¹ שנפסלו מפני מקום עשייתן או מפני שינוי מעשיהן או שינוי שמם, אינן כנבלת העוף לטומאה, וכן הטאת העוף או עולת העוף שנתפגלה או נטמאה או נעשית נותר, אינה מטמאה בבית הבליעה כנבלת העוף שכל אלו פסולין בקדש.

¹⁷ רמב"ם שם הלכה ז ה

¹⁸ ולכאורה צ"ע שהא אפילו אבדו האימורים הבשר מותר באכילה כיון שזרק הדם כמצותו ואמאי כתב שהאמורין מתירים הבשר, ועוד דאי נימא שהאימורים מתירים הבשר א"כ לא ליחייב עליה משום פיגול. אמנם בזה אפשר לומר, שכיון שיש להם עצמם מתיר אחר דהיינו הדם א"כ שייך בהם איסור פיגול. ועיין בערוך השולחן העתיד סי' קנר סעי' יד מה שתירץ.

¹⁹ רמב"ם שם הלכה א

²⁰ הא דלא הוציא זר מן הכלל מבואר דס"ל דמליקת זר אינו מטמא בבית הבליעה וכו"ל דס"ל הכי שם ע"ב והלכה כר"י לגבי רב ותניא כוותיה שם ס"ט א' יעו"ש. ודע כי בתוספתא שם פ"ז איתא וז"ל מלק הזר ומלק הפסול מטמאין בבית הבליעה הפגול והנותר אינן מטמאין בבית הבליעה מפני שלא היה פסולין בקדש עכ"ל נ"ל כי ט"ס הוא ועוד דהא בפסול כו"ע לא פליגי דלא מטמא בגדים בבית הבליעה לכן נ"ל דכצ"ל מלק הזר מלק הפסול הפגול והנותר אינן מטמאין בבית הבליעה וכו' וזהו הברייתא המובא בש"ס דתניא כוותיה דר' יוחנן ומשמע דגם בע"מ נמי אין מטמא ועיין תוס' ס"ט א' ד"ה ולטעמך.

²¹ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק ז הלכה ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

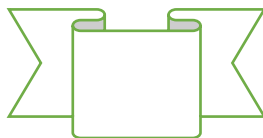
הקנתא למשיחא בדרף היומי

מסכת זבחים

עוף שמלקו²² זר ועלה לא ירד²³, ואחד הזר ואחד שאר הפסולים²⁴. וי"א²⁵ שאף עוף שמלקו זר ירד.

הדרן עלך פרת חטאת וסליקא לה מסכת זבחים

הדרן עלך מסכת זבחים והדרך עלן

לה' העושה חיל העומד לימיני לגבר חילים

אתן שיר ושבחים

שזיכני להתחיל ולגמור מסכת זבחים

יערב נא לפניו תורתינו כעולת מחים וכריח ניהוחים

²² רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק ג הלכה טו

²³ צ"ע קצת הא זה דוקא למ"ד דיש עופות בבמה אמנם למ"ד אין עופות בבמה אה"נ דמלקה זר תרד ולכאורה משמע הסוגיא דזבחים קי"ז דאין עופות ומנחות קרבים בבמה ויש לעיין לכאורה היטב בזה.

²⁴ [בפרק חטאת העוף (דף ס"ט) כתבו התוס' ז"ל דהיינו לר"ש אבל לר' יהודה ירד כמו לילה ויוצא ודרום דעבודת דם לא יליף רבי יהודה מדמה ע"כ. כלומר דבפרק המזבח מקדש (דף פ"ד) איפליגו ר' יהודה ור"ש גבי אם עלו לא ירדו דר' יהודה סבר שנשחטה בלילה ונשפך דמה ויצא דמה הוי לקלעים אם עלתה תרד מתלת מיעוטי דאיתא התם ואמרו שם יוצא יליף מבמה ודם לא יליף מבמה משמע דדם לא יליף מבמה ורבינו ז"ל אינו סובר כן דהוא פסק לעיל בפרק זה בר"י וכאן פסק דלא ירד משום דילפינן מבמה כדאמרין בפרק חטאת העוף והוא סובר דאפילו עבודת דם ילפינן מבמה אלא שאני התם גבי אם עלו דירדו בפ' המזבח מקדש דאיכא תלתא מיעוטי ומסתבר ליה לר"י לאוקומי חד מינייהו בדם דלא ילפינן מבמה כיון דאיכא מיעוטא אבל היכא דליכא מיעוטא ילפינן. לח"מ

²⁵ עיין שם בתוס' ד"ה מליקת זר וכו' שכתבו דזהו אליבא דר"ש אבל לר' יהודה תרד כמו לילה ויוצא ודרום יעו"ש היטב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

התנתא למשיחא בדרף היומי מסנת זבחים

ונשלמה שפתינו פרים
קדשי קדשים וקדשים קלים
באיזהו מקומן של זבחים
אשר בו אין חולקים
ויצילנו מן הקמים ופיהם פוערים לטמון לנו פחים
להם משפטים לא טובים
ולנו משפטי ה' ישרים ובהם עונותינו יהיו נמלחים
ונהיה אך שמחים ומצליחים
ונזכה לאכול בירושלים מן הזבחים ומן הפסחים.

יה אלי וגואלי זכור נלאה אשר נשאה והשיבה לאדמתך. סלה
אהלך באשרי יושבי ביתך
ותודה. ולעולה. ולמנחה. ולחטאת. ולאשם. ולשלמים. ולמלוואים
פל קרבנך

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

